

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Syntagma Iuris || Vniversi, Atqve Legvm || Pene Omnivm
Gentivm, Et || Rervm Pvblicarvm Præcipvarvm,||**

Grégoire, Pierre

Francofurti ad Mœnum, M.D.XCIX.

VD16 VD16 G 2999

37 de Iudicibus mercatorum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-97739](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-97739)

mercibus. Et si maius quodpiam sit negotium, vel si prouocatio adiciatur, camera appellatur Apostolica, quæ hac de causa vnum ex Cardinalibus seu decanum, præsidem eius causæ terminandæ constituit, vt refert Othavianus Welftrius, lib. 2. Introduct. in aulæ Rom. actionem, cap. 12.

10 ¶ Accedit et aliquid superioribus iurisdictionibus Magistri magni aquarum, & sub præfectorum eius seu forestarum, quibus cura & custodia iniungitur aquarum seu fluminum publicorum, & nemorum regionum: vt & prouentus & fructus piscationis, & venationis, regio ærario sine fraude concedantur. Delicta in his commissæ per illos coercantur. Cognoscunt & curant de fluminibus, torrentibus, paludibus, viuariis, piscinis, aquatilibus, allutionibus, ripis, & piscationibus: & de piscationis retibus & nassis, & aliis instrumentis piscatoris, ne sint contra modulus constitutionibus regis præscriptos, docet constitutio Henrici II. mensis Februar. 1554. artic. 16. & 33. constit. Caroli anni 1402. Francisci I. anni 1516.

11 ¶ Magistri et pariter nemorum, eorumque vicarii curant, vt conferantur nomina regia, ne fraus fiat in vsu quibusdam concessio, aut in venditione decreta, ne delictum in illis committatur, ne ligna furto subtrahantur, & similia procurent, quæ bonus paterfamilias in propriis syluis esset facturus. Olim Magnus magister aquarum & nemorum vnus erat tantum in Gallia: postea magistri plures minores in prouinciis constituti, subinde & alii subpræfecti, & locis particularibus designati cum iudicibus, vicariis, seu locum tenentibus, aduocato & procuratore, & consiliariis regis, addita turba aliorum officialium præfectorum nemorum, custodum, thesauriariorum, satellitum, & similia, de quibus omnibus eorumque iurisdictione & munere tractat constitutio prædicta Henrici II. mensis Februar. 1554. Francisci I. *Des eaux & forêts*, annorum 1516. & 1518. Vbi et statutum horum officia non ab alio, quam a Rege creati vel concedi posse, & antiquata constitutio Philippi V. anni 1378. qua vicarii non concedebantur magistris aquarum & nemorum, necessitate illis imposita per seipso visitandi & decidendi certis sessionibus, hincque certis locis iudicis, quibus vocarentur de negotiis suis iurisdictionis contententes. Remansit tamen illud caput, vel saltem in Magistris alios particulares transfatam est, vt singulis annis bis visitent, & licentiam sibi nemora subdita, presentibus custodibus & satellitibus cuiusque nemoris: vtque facti diarium, de lustratione, & de statu scripta faciant, quæ vocant, *Procès verbaux*, quæ procuratori regio ad interuenientibus transmittant, vt si quid delictum admillum inueniant, ipse regis procurator accurate & suo alioquin periculo proficiatur iudicere. Vicarius Magistri magni aquarum & nemorum potest, si velit prouincias vniuersi regni perlustrare, & curias in diuersis locis eius generis cogere, illisq; præsidere: verum sine quapiam lucri exactione, vt cauetur art. 2. constit. Henrici II. anni 1554. Inhibetur ex constit. Ioannis regis, artic. 3. ne se immisceant cognitioni aquarum vel sylvarum, dominorum, Baronum, & Prælatorum Gallie, nisi in casu negligentie, quo casu etiam per præuentionem Henrici I. vbi supra, art. 20. permittit eos cognoscere de abusu & delictis commissis in syluis nobilium Baronum & Prælatorum. Appellationes vero subpræfectorum, vt vitidatorum, & gruyaiorum, ad Magistrum eius prouinciæ deuoluuntur.

12 ¶ Est et thesauri etiam seu domanii camera in palatio Lutetie creata, inquestarum, quæ supremo iudicio omnes lites, quæ per prouocationem ab omnibus iudicibus quibuscumque regni constituunt, determinat & decidit: si de domanio sint aquarum, vel sylvarum, iuxta tenorem constit. Francisci I. anni 1543. Si questio sit de redditu 25. librarum, aut de gessu quinq; librarum, vel de vsu & proprietate aduersus Senatus placita aquarum vel nemorum. Sunt & thesauri alicubi etiam sedes & iuridicia, quorum sententiarum prouocatio est ad classem illam inquestarum domanii, & ita ad Senatum. De cura nemorum, quæ erat inter Romanos & alios, diximus iam lib. 3. istius Syntagm. c. 16. Alia species iudicium mercatorum, est arbitrorum: statuit namq; Franciscus I. mensis August. 1560. in fauorem mercatorum & commerciorum, ne negotiatores litibus retinerentur pene immortalibus neue a negotiationibus distraherentur, vt pro negotiis negotiationem respicientibus, non cogentur mercatores inter se contententes coram ordinariis litigare, sed compellerentur arbitros eligere tres, vel plures in pari numero mercatores, vel alterius generis: si res exigere: quorum sententia eius esset efficacia & effectus, cuius sunt transactiones aut suprema curiarum iudicia, nulla relicta spe in-

tercedendi, seu vt dicunt opponendi, vel prouocandi. Et vt hanc iudices regii tenerentur, quando vnusquisque fuisset requisitus, executioni demãdare summarie & de plano sine strepitu iudicii, perinde ac si per eos lata esset: Et si quando controuertentes non possent, vel nolent conuenire de arbitris, eo casu posset iudex competens præfigere dilationem nominari in vel electioni per litigantes faciendæ, qua elapsa ipse posset nominare & eligere, nulla ea de re admilla prouocatione.

De Iudicibus summis & inferioribus ærarii Gallici. Cap. 38.

- 1 *Ærarii Gallici tres summa curia.*
- 2 *Oblationum curia, Generaux des aides, & eius notio.*
- 3 *Esleux, officiarum curie oblationalis: eorumque iurisdictionis & oblationis.*
- 4 *Salinariorum & antiographorum cura & iurisdictionis in Gallia.*
- 5 *Magistri portuum, viarum, & limitum iurisdictionis.*
- 6 *Renarobarum munus.*
- 7 *Rationalium curia. & eius iurisdictionis.*
- 8 *Monetalis curia, Chambre des monnoyes: & eius notio, & subpræfecti.*

Tres et summas curias in Gallia inuenio de ærario principis indicantes, curiam oblationum, rationalium, & monetalem. De singulis pauca ad monebimus, & de aliis curiis quæ ad has rationes ærarii regii accedere videntur.

¶ Curia et oblationum de oblatio tracta a nobis inuenies, libro 3. Syntag. ca. 6. dicitur. *Cour des aides ou Generaux des aides*. Istius curiæ antiquior quam a tempore Henrici II. fuit institutio. Ceterum, is mensis Martii 1551. & Maii 1552. officia in ea constituit, iurisdictionemque fixit, vt cognoscerent de iudiciis & superindictionibus, quas vocat *Tailles & creues*, de gabelis, seu salinarum vectigalibus, oblationibus, vectigalibus, aliis soluedis in egressu vel ingressu regni, vocant *Traits forains*, tractationibus mercium, æquipollentiarum, seu transfatatis tributis mutui regii, quod vocant *Emprunt*, de salario quinquaginta millia militum peditum, de transfatationibus per Ligerim, de facultate transfatationis mercium, de concessis inibus seu largitionibus regis, de munitionibus, & præsidibus, de contractibus factis inter publicanos ratione subsidiarum, de fori vinarii vectigalibus: tum in primis actionibus, tum etiam in vltima consertatione & vltimo iudicio. *vide Rebus. lib. 1. ordina. reg. tit. 20.* Antea non ita fuit ampla iurisdictionis ex constitutione Ludonici 11. an. 1500. & Ludon. 12. *Touchant la iustice des aides.* ¶ Huius et curiæ veluti officiarum appedices sunt, qui electi dicuntur, *Esleux*, quibus commissa est quodammodo lustratio prouinciarum & peræquatio, & inquisitio, qui sunt qui iudiciis obnoxii esse possunt, quæ immunes sunt, & feuda habent, quæ omnia describunt & descriptiones mittunt ad Senarchum proximum, & ad rationalem curiam. Sicque despiciunt separatim, num supra quam oporteat iudicio fiat prouincialibus, quibusdam, num peræquatio collectarum iniusta sit, quas fraudes commiserint exactores, num supra quam iudicium sit, exactum fuerit. Iudicant isti summarie, & sine prouocationis spe, adhibitis sicut aduocatis & gradu insignitis numero quinque de superindictis, vsque ad summam decem solidorum, & de expensis vsque ad 40. Exitar de his & aliis capitulis eius muneris constitutio Henrici II. mensis Aprilis anni 1557. Hoc enim munere putantur distributionem summarum iudicatarum populo per regem iustus fieri posse, referentibus electis qui ad iudicium distributionem quos vocant *Alimpos*, quæ in quaque prouincia cognouerint. *constit. Ludo. 12. Touchant la iustice des aides, art. 36. Franc. I. constit. sur les aides, tailles, & gabelles, art. 4. & 7.* ¶ Iniuncta et etiam eis cura viarum & pontium, dataque potestas, vt si reparatione aliqua indigere videantur, possint cogere ad refectionem & collationem summarum dominos qui res possident, vel iuxta sunt. Sed & ipsos dominos locorum, qui portoria & vectigalia capiunt loci, vsque ad summam 20. librarum annuatim impendendarum, pro refectione, sumibusque eius coactionis moderatis, vsque ad viginti quinque aut triginta solidos, prouocatione iuridicis præsidialibus reserata. *d. constit. Henrici I. ann. 1557. art. 6.*

¶ Inter et oblationalia salis vectigal annuatur. Quam oblationis seu præfecti horreorum salis regii & eorum antiographi, vocati *Grenetiers* & *contrerolleurs*, creati sunt officiarum regis pæcti, qui cognoscerent & iudicarent de salis propolis, qui emunt, &